

מבוא

רבים התחומים בשיטת המשפט שלנו, שמתקיימת בהם גישה אחידה. כאלה הם, כדרך משל, דיני החוזים (חקיקה ישראלית), דיני השטרות (מקור אנגלי) ועוד רבים. קונצפציה אחידה כזו אינה מתקיימת בתחום סדר הדין האזרחי. העיקול הזמני, מקורו עותמאני, וברבות השנים הוספו לו נדבכים ותיקונים. עיכוב היציאה מן הארץ מקורו ישראלי, ורבות מהתקנות - מקורן אנגלי. אם לא די בכך, הרי רבים מענייני סדר הדין האזרחי לא הוסדרו כלל בחוק או בתקנות, כגון צווי מניעה וצווי עשה זמניים או טענת "פורום בלתי נאות". המדריך הקצר המוגש בזה נועד להגיש במרוכז את עיקרי ההלכות בתחום סדר הדין האזרחי.

אני חש חובה לציין, כי ההקדמה - פרי עטו של פרופ' אהרן ברק, נשיא בית המשפט העליון - למהדורה האחרונה של ספרי "הזכויות הדיוניות וסדר הדין במשפט האזרחי - הלכה ומעשה" ודברי העידוד שבה הם שהמריצו אותי להמשיך ולהשקיע מזמני וממרצי לתחום סדר הדין האזרחי.

בהזדמנות זו אודה להוצאת א.ב. המשפט הישראלי בע"מ על הסכמתה לאפשר שימוש בספר הנזכר, כבסיס למדריך זה.

ראויים לתודה חבריי בוועדה המייעצת לתיקון סדר הדין האזרחי, בראשות ד"ר אליהו וינוגרד (נשיא בית המשפט המחוזי בדימוס), שעם חבריה נמנים גם השופט אורי גורן (נשיא בית המשפט המחוזי בתל-אביב), השופטים ד"ר גבריאל קלינג, ד"ר אליהו בן זמרה, גב' רחל ברקאי, גב' אורית אפעל גבאי, היועץ לענייני חקיקה במשרד המשפטים ד"ר פרץ סגל, דקאן הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת בר אילן, ד"ר דודי שורץ, עורכי הדין בועז בן צור, גלי מיארה ואסף פונזר. מכל חבריי אלה למדתי והשכלתי.

תודה מיוחדת ניתנת בזה לעו"ד טובה אולשטיין, מנכ"ל ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין, שלא חסכה מעצמה טירחה ומאמצים בהגשתו של מדריך זה.

תוכן העניינים

5	מבוא
9	פרק א' – הסמכות השיפוטית – מושגי יסוד
13	פרק ב' – עקרונות ברירת הסמכות
21	פרק ג' – בתי המשפט לדרגותיהם
33	פרק ד' – הסמכות המקומית
47	פרק ה' – הסמכות הבינלאומית
55	פרק ו' – התובענות על סוגיהן
71	פרק ז' – המצאת כתבי בי-דין
91	פרק ח' – המצאה מחוץ לגבולות המדינה
115	פרק ט' – ניסוח כתב הטענות
121	פרק י' – כתב תביעה
131	פרק י"א – כתב הגנה
143	פרק י"ב – צירוף בעלי-דין ועילות
165	פרק י"ג – בקשה בכתב
177	פרק י"ד – תיקון כתבי טענות
191	פרק ט"ו – סילוק על הסף
201	פרק ט"ז – פרטים נוספים, שאלונים, גילוי מסמכים
217	פרק י"ז – עדות מומחים
225	פרק י"ח – המרצת פתיחה
235	פרק י"ט – סדר דין מקוצר
253	פרק כ' – הליכי צד שלישי
257	פרק כ"א – העיקול הזמני
283	פרק כ"ב – עיכוב יציאה מן הארץ
293	פרק כ"ג – צווים זמניים

309	פרק כ"ד - קדם משפט
317	פרק כ"ה - ניהול המשפט
331	פרק כ"ו - הארכת מועדים
353	פרק כ"ז - ביטול פסק-דין
359	פרק כ"ח - פסק-דין והחלטה אחרת
367	פרק כ"ט - רשות ערעור
375	פרק ל' - ערעור
413	מפתח עניינים

מפתח עניינים

185	אגרת משפט תשלומה
	בעלי דין
186	בעל דין שכנגד
154	בקשה לצירוף בעל דין
150	היועץ המשפטי לממשלה
253	הליכי צד שלישי
153	חילופי בעלי דין
150	ייצוגם
148	נציגו של בעל דין
153, 151	פסול דין
145	צד חיוני במשפט
253, 147, 144, 143	צירופם
150	קטינים
	בקשה בכתב
238	בקשה לרשות להתגונן
184	בקשה לתיקון כתבי טענות
174	דין על פי צד אחד
165	הגשתה
168	המצהיר
165	המרצה
171	חקירת המצהיר
166	תצהיר
	גילוי מסמכים
213, 194	אי היענות לצו לגילוי מסמכים
209	בקשה לגילוי מסמכים

214	גילוי מסמך פלוני
215	הודיה במסמך
210,208	"מסמך" מהו
214	עיון במסמכים
211	צו לגילוי מסמכים
210	צו לתפיסת מסמכים
212	תצהיר לגילוי מסמכים
	דחייה על הסף
197	דחייה מחוסר סמכות
196	מבחניה
198	שיקולי בית המשפט
	הארכת מועדים
331	בהסכמה
341-333	"טעם מיוחד" להארכה
342	לוח מועדים
332	מועד שהוסכם בין בעלי הדין
333	מועד שנקבע בחיקוק
332	מועד שקבע בית המשפט
	הליכי צד שלישי
254,253	הגשת ההליך
254	סדרי הדיון
255	תגובת הצד השלישי
	המצאה
74	באמצעות פקסימיליה
83	בענייני מקרקעין
71	דרכי ההמצאה
74,73	כשרות ההמצאה
77	למורשה

78	לעורך דין
83	לפטול דין
83	לקרוב משפחה
80	לתאגיד
91	מחוץ לגבולות המדינה
71	מסירה
86	מסירה מכללא
73	סירוב לקבל כתבי בי-דין
86	על ידי הדבקה
89,85	תחליף המצאה
	המצאה מחוץ לתחום השיפוט
107,104	בקשה למתן היתר המצאה
104,91	היתר המצאה
108	התנגדות לבקשה
94	עילת תביעה – בחינתה
94-92	שיקולי בית המשפט
130-95,47	תקנה 500 – החלופות
	המרצת פתיחה
231	ביוררה
225	הגשתה
226	העניינים הראויים לבירור בה
230,229	ראיות בהמרצת פתיחה
	התיישנות
200,182	עילה שהתיישנה
	כתב הגנה
136,131	המועד להגשתו
137	טיעון בדבר דמי הנזק
133	טענת קיזוז

134	כתב תשובה
139,131	ניסוחו
177	תיקונו
	כתב תביעה
235	בסדר דין מקוצר
125	הזמנה לדין
128, 121, 115	ניסוחו
192, 153	עילת תביעה
193	תביעה טרדנית או קנטרנית
237, 57	"תביעה ממוכנת"
177	תיקונו
	כתבי טענות
228	בהמרצת פתיחה
238	בקשת רשות להתגונן
253	הליכי צד שלישי
118	טענות חלופיות
115	טענות עובדתיות ומשפטיות
131	כתב הגנה
381	כתב ערעור
121	כתב תביעה
115	"כתבי בי-דין", מהם
188	מחיקתם
131, 121, 115	ניסוחם
117	עובדות "מהותיות"
223, 177, 155	תיקונם
	מחיקה על הסף
194, 192	מבחינה
193	מחיקה מחוסר יריבות
193	שיקולי בית המשפט

מומחים

218	הוכחת עניין שברפואה
219	חוות דעת נגדית
217	חוות דעתם
220	מינוי מומחה מטעם בית המשפט

מעשה בית-דין

197	עקרונותיו
294, 246, 191, 158	תחולתו

ניהול המשפט

317	אי התייצבות לדיון
325	גביית עדויות
323	הזמנת עדים
327	חילופי שופט
321, 319	סדר הבאת הראיות
319	סדר הטיעון
328	סיכומים
327	עדות ראשית בתצהיר
322	פרוטוקול
309	קדם המשפט

סדר דין מקוצר

244, 238	בקשה לרשות להתגונן
247	הדיון בבקשת הרשות להתגונן
251, 245	טענת קיזוז
237	ניסוח התביעה
238, 235	עניינים הראויים להתברר בסדר דין מקוצר
248	ערובה
241	תצהיר

סיכומים

391	בערעור
328	הגשתם
328	טענה שנזנחה
328	סדר הבאתם

סילוק על הסף

196	דחייה על הסף
191	מהותו

סמכות בינלאומית

49,48	הליכים תלויים ועומדים
52	המצאה מחוץ לתחום השיפוט
47	"פורום בלתי נאות"
51,47	קנייתה
50	תניית שיפוט זר

סמכות מקומית

43	אזורי שיפוט
33	בחירת מקום השיפוט
40,33	הסכמה לשיפוט
38	העדרה
39	טענות נגד הסמכות
45	מבחנים לקביעתה
35	נתבעים אחדים
36	תובענה שבמקרקעין

סמכות עניינית

28,26	בית המשפט הגבוה לצדק
22,21	בית המשפט המחוזי
21	בית המשפט העליון
28	בית המשפט לעניינים מינהליים

26-22	בית משפט השלום
13	היעדר אפשרות להתנאה
30	חלוקתה בין בתי המשפט
26	תביעה שכנגד
	סמכות שיפוטית
43	אזורי שיפוט
26	בג"צ
19	סדר העדפת הסמכויות
307, 12	סמכות טבועה
15, 10	סמכות ייחודית
28, 15	סמכות מועברת
12	סמכות מינהלית
16, 11	סמכות מפורשת
10	סמכות מקבילה
33, 10	סמכות מקומית
11	סמכות מקורית
17, 11	סמכות נגזרת-בגורא
30, 21, 13	סמכות עניינית
11	סמכות ערעורית
26, 16, 11	סמכות שיורית
	סעדים
124	הסעד המבוקש בתביעה
67	טבלת הסעדים
293	סעדים זמניים
257	עיקול זמני
163-155	פיצול סעדים
	סעדים זמניים
304	בקשה למתן צו זמני

306	התנגדות לבקשה
298	זכות לכאורית
300	מאזן הנרחות
305	סדרי הדין
294	סמכות בית המשפט
301	סעדים שביושר
305	ערובה
296	צו מניעה זמני
302,295	שיקולי בית המשפט
293	תכליתם
297	תנאים להענקתם
	עיכוב יציאה מן הארץ
286	בקשה לעיכוב יציאה מן הארץ
287	ערובה וערבון
289	פקיעת הצו
289	שיקולי בית המשפט
290	תושב חרץ
283	תנאים למתן הצו
	עיקול זמני
282	אישורו בפסק-דין
278,273	בקשה לביטולו
261	בקשה להטלתו
273	הודיה בעיקול
265	חובותיו של המבקש
271,266,265	מועדים
276,274	
271	מחזיק
257	מטרתו
279	נכסים הניתנים לעיקול
269	עיקול מיטלטלין

270	עיקול מקרקעין
275	עיקול "עצמי"
272,268,266	ערובה להבטחת העיקול הזמני
277	פקיעת העיקול

ערעור

369	בקשה לערעור נוסף
371	בקשה לערעור על "החלטה אחרת"
368	בקשה לרשות ערעור
397,388	הדיון בערעור
375	המותב בערעור
375,367	זכות ערעור
381,373	כתב הערעור
380	מועדים
390	נימוקי הערעור
391	סיכומים בכתב
401	סעדים בערעור
402	ערובה
376	ערעור ברשות
378	ערעור על החלטת רשם
405	ערעור שכנגד
398	עיכוב ביצוע
385	עיקרי טיעון
393	ראיות נוספות בערעור
367	רשות ערעור
384	תיק מוצגים
387	תיקון כתב הערעור

פיצול סעדים

162,158	בקשה לפיצול סעדים
157	מלוא הסעד, מהו
163	ניסוח הבקשה

159	שיקולי בית המשפט
	פסק דין
353	ביטול
355	בקשה לביטול פסק דין
359	"החלטה אחרת", מהי
359	"פסק דין", מהו
286,100	פסק חוץ
356	שיקולי בית המשפט
	פרטים נוספים
201	בקשה לפרטים נוספים
202	צו לפרטים נוספים
	קדם משפט
310	בקשות לאחר קדם המשפט
309	הסמכות לקיימו
315	התייצבות לקדם משפט
309	מהות ההליך
316,312	סמכויות שופט
	שאלונים
202	בקשה להגשת שאלון
194	סירוב לקיים צו
207	צו להשיב על שאלון
202	צו למסירת שאלון
205,204	שאלות ראיות, מהן
206	שיקולי בית המשפט
	תובענות
286	בקשה לאכיפת פסק חוץ
61	דרכי הגשתן

193	הפסקת תובענה
59,57	טופס פתיחת הליך
57	מערכת ממוכנת
55	סוגיהן
153	עילת תביעה
57,55	פתיחת הליך
177	תיקון
	תיקון כתבי טענות
184,180	בקשה לתיקון כתב טענות
179	המועד להגשת הבקשה
177	התרתו
186	רשות לתקן כתב טענות, תוצאותיו
188	שינוי חזית
188	תיקון מכללא
	תצהיר
166	בבקשה בכתב
305	בבקשה למתן צו זמני
229	בהמרצת פתיחה
241	בסדר דין מקוצר
316	בקדם משפט
168,105	המצהיר
173,171	חקירת המצהיר
169	מצהיר שהוא עורך דין
166	ניסוחו
327	עדות ראשית בתצהיר
184,168,165,104	צירופו
167	תצהיר פגום